

Sygnatura akt II Ca 404/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 8 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Rafał Kubiak

sędzia Anna Kulczewska-Garcia (spr.)

sędzia Ewa Fras-Przychodni

protokolant: p.o. stażysty Sara Zandecka

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa W. M.

przeciwko B. R.

o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa (art. 189 kpc)

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 20 grudnia 2019 r.

sygn. akt IX C 56/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że: w punkcie 3 podwyższa zasądzoną kwotę kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu do 5.535 zł,

II. w pozostałym zakresie apelację oddala,

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 2.214 zł brutto tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym,

IV. przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego Poznań - Grunwald Jeżyce w Poznaniu na rzecz adw. M. Ż. kwotę 2.214 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Anna Kulczewska-Garcia Rafał Kubiak Ewa Fras-Przychodni

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 grudnia 2016 r. powód W. M., po ostatecznym sprecyzowaniu roszczenia przez ustanowionego pełnomocnika z urzędu, wniósł o ustalenie, iż powód jest właścicielem nasadzeń znajdujących się na działce nr (...), o powierzchni 278 m² w ROD (...) w P. ul. (...) w postaci: 37 sztuk tui pospolitych, 8 tui (...), 3 świerków, 4

krzewów róż, 4 krzewów owocowych (pigwa, wiśnia, czereśnia, brzoskwinia) oraz 3 krzewów owocowych porzeczek (czerwona, czarna, biała), a nadto że powód jest właścicielem urządzeń znajdujących się w obiekcie budowlanym na ww. działce w postaci pieca stojącego (kominek typu „koza”), bojlera elektrycznego do podgrzewania wody marki A. i hydroforu, a także, że powód jest właścicielem piętrowego obiektu budowlanego o wymiarach 5,2 m x 5,2 m znajdującego się na przedmiotowej działce. Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanej – żony B. M. - na rzecz powoda kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku - o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm przepisanych od Skarbu Państwa.

W odpowiedzi na pozew, pozwana B. M. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o obciążenie powoda w całości kosztami postępowania sądowego.

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2019 r. Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu oddalił powództwo (pkt. 1), zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 4.428,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt. 2) i zasądził od Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu na rzecz adwokata M. Ż. kwotę 4.428,00 zł z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu (pkt. 3).

Podstawą wyroku Sądu Rejonowego były następujące ustalenia faktyczne i wywód prawny :

Dnia 16 marca 2004 r. strony niniejszego postępowania zawarły przed notariuszem A. K. małżeńską umowę majątkową, w której ustanowiono ustrój małżeńskiej rozdzielności majątkowej.

Uchwałą nr (...) z dnia 8 sierpnia 2011 r. zarząd Rodzinnych Ogródków Działkowych (...) przyjął w poczet członków Polskiego Związku Działkowców B. M. oraz przydzielił jej w użytkowanie działkę nr (...) o powierzchni 278 m².

Decyzją z dnia 20 września 2013 r. pozwanej wypłacono świadczenie z tytułu umowy ubezpieczenia z (...) w kwocie 1.500 zł.

W. M. przysługiwało prawo (wynikające z uchwały zarządu Rodzinnego Ogródka Działkowego i przekształcone na mocy art. 66 pkt 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 roku o rodzinnych ogródkach działkowych, w prawo do działki ustanawiane w drodze umowy dzierżawy działkowej), do działki nr (...) o powierzchni 350 m², położonej na terenie Rodzinnego Ogródka Działkowego (...)w B., ul. (...). Na podstawie umowy przeniesienia praw do działki z dnia 6 czerwca 2014 r., W. M. przeniósł na rzecz K. S. prawa i obowiązki wynikające z prawa do przedmiotowej działki oraz własność znajdujących się na działce nasadzeń, urządzeń i obiektów, za wynagrodzeniem 3.000 zł.

Pozwana w 2014 r. wykupiła mieszkanie komunalne położone w P. przy ul. (...). Na ten cel pozwana wzięła kredyt, z którego część środków została także przeznaczona na spłatę innych kredytów które uprzednio zaciągnął powód.

W zażaleniu datowanym na dzień 11 maja 2015 r. kierowanym do Sądu Okręgowego w Poznaniu, powód W. M. wskazał m.in., iż w 2014 r. w swoim miejscu zatrudnienia otrzymał nagrodę za wysługę lat pracy, premie oraz świadczenie z okazji świąt. Podkreślił, iż pieniądze te zostały spożytkowane na wykup mieszkania.

W. M. był członkiem Pracowniczej Kasy Zapomogowo - Pożyczkowej przy Spółdzielni (...) w P. do dnia 31 lipca 2016 r. Dnia 15 stycznia 2014 r. powodowi została przyznana pożyczka w łącznej wysokości 14.746 zł. Dnia 15 lutego 2016 r. powód otrzymał pożyczkę uzupełniającą w wysokości 2.000 zł, a wszystkie pożyczki spłacone zostały do dnia 31 lipca 2016 r.

Dnia 25 marca 2014 r. powodowi wypłacono nagrodę jubileuszową za 25 lat pracy w wysokości 6.754,25 zł netto.

Dnia 31 grudnia 2016 r. zarząd Rodzinnych Ogródków Działkowych (...) ustanowił prawo do działki nr (...) o powierzchni 228 m, a w konsekwencji powód zawarł z Polskim Związkiem Działkowców - (...) umowę dzierżawy działki nr (...) o powierzchni 228 m.

Pismem z dnia 19 maja 2017 r. Zarząd ROD (...) zwrócił się do powoda o wskazanie w jaki sposób uregulowana będzie opłata za współużytkowanie działki za 2017 r. oraz o podanie aktualnego adresu zamieszkania.

Pismem z dnia 17 czerwca 2017 r. Zarząd ROD „(...)” ponaglił powoda do udzielenia odpowiedzi na wcześniejsze pismo oraz poinformował o możliwych skutkach niedostosowania się do poleceń Zarządu.

Dnia 21 czerwca 2017 r. W. M. zawarł z (...) Bank (...) S.A. umowę kredytu na zakup skutera. Kwota udzielonego kredytu wynosiła 4.739.60 z (w tym 3.950 zł na sfinansowanie ceny towaru).

Pozwana pismem z dnia 24 sierpnia 2017 r. zwracała się do Polskiego Związku Działkowców z prośbą o interwencję w sprawie bezzasadnego dopisania powoda do użytkownika działki pozwanej.

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu uznał W. M. za winnego tego, że w okresie od 30 czerwca 2016 r. do 10 lipca 2016 r. poprzez obrażanie słowami wulgarnymi, poniżanie, wszczynanie awantur pod wpływem alkoholu, wysyłanie licznych smsów, uderzanie, opluwanie, trzaskanie drzwiami, śledzenie znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoją żoną B. M. i za to wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając wykonanie kary na okres próby w wymiarze 2 lat. Nadto Sąd zobowiązał oskarżonego do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu oraz oddał oskarżonego pod dozór kuratora. Dodatkowo zasądzono od oskarżonego na rzecz B. M. kwotę 1.000 zł tytułem zadośćuczynienia, a także uznano oskarżonego za winnego tego, że w dniu 29 lipca 2016 r. w P. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia obrączki o wartości 500 zł na szkodę B. M. i za to wymierzył mu karę grzywny w wysokości 300 złotych, a także zasądzono od oskarżonego na rzecz B. M. kwotę 500 złotych tytułem naprawienia szkody.

Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił powyższy wyrok, jednakże jedynie eliminując z opisu czynu zwrot „śledzenie”. W pozostałym zakresie wyrok został utrzymany w mocy.

Dnia 13 stycznia 2018 r. zarząd ROD (...) w P. wypowiedział W. M. umowę dzierżawy działkowej dotyczącej działki nr (...) ze skutkiem na miesiąc naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego, tj. na dzień 28 lutego 2018 r. Jako przyczyny rozwiązania umowy wskazano, że:

- W. M. zamieszkuje na terenie ROD (...), co jest sprzeczne z Ustawą o ROD z dnia 13.12.2013 r.
- Po zawarciu umowy dzierżawy dnia 31.12.2016 r. uniemożliwił korzystanie z działki żonie B. M. poprzez wymianę zamków w domku działkowym, również w bramie wjazdowej na teren działki nr (...),
- Nie udzielił odpowiedzi na pisma kierowane przez Zarząd ROD (...)
- Przejawiał agresywną i roszczeniową postawę wobec Zarządu,
- Negował wysokość opłaty rocznej na 2017 r.,
- Przesyłał obraźliwe smsy do zarządu i prezesa ROD (...) w sprawach dotyczących działek,
- Został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 6 grudnia 2017 r.

W latach 2011-2016 opłaty za działkę w całości ponosiła pozwana. Po 2016 roku, do 2018 roku pozwana uiszczała opłaty na rzecz Zarządu ROD z tytułu dzierżawy. Natomiast w 2019 roku pozwana uiszczała jedynie połowę opłaty. Od 2017 r. pozwana i powód opłaty ponoszą po połowie. W lipcu 2016 r. powód zamieszkał na przedmiotowej działce, po uprzednim wyprowadzeniu się z mieszkania zajmowanego wspólnie z pozwaną. Po zamieszkaniu na działce ROD, powód dokonał wymiany zamków do bramy wjazdowej (furtki) oraz altany, w związku z czym uniemożliwił pozwanej dostęp do działki.

Na przedmiotowej działce znajduje się altana, która w 2014 r. została rozbudowana. Prace budowlane prowadził zatrudniony przez pozwaną murarz, którego wynagrodzenie wyniosło 15.000 zł. Rozbudowa obiektu została sfinansowana z pieniędzy, które pozwana miała odłożone na wykup mieszkania komunalnego. Pozwana wspólnie z powodem jeździła na zakupy po materiały budowlane, przy czym zazwyczaj to pozwana regulowała należności - powód regulował mniejsze kwoty, bądź opłaty za transport.

W chwili wydzierżawiania działki, obiekt budowlany posiadał już bojler i hydrofor. Nadto na działce znajdowały się już drzewa i krzewy, w tym owocowe - porzeczkami, wiśnię, śliwy, jabłoń, pigwa, czereśnie, maliny, jeżyny, a także tuje.

W chwili obecnej działka jest zaniedbana, składowane są na niej bezużyteczne przedmioty, panuje nieporządek. Sytuacja taka nie miała miejsca, gdy działką zajmowała się pozwana.

Do chwili obecnej, rozbudowa obiektu na działce nie została dokończona. Domek nie został otynkowany, jest jedynie częściowo wyłożony styropianem, nie zostały zamontowane balustrady na balkonie.

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2019 r. wydanym w sprawie IX C 781/18 w tut. Sądzie, przywrócono powodowi prawo do działki nr (...) położonej w Rodzinnym Ogrodzie Działkowym (...) przy ul. (...) w P., na poprzednich warunkach, wynikających z umowy dzierżawy działkowej z dnia 31 grudnia 2016 r., wypowiedzianej powodowi pismem z 13 stycznia 2018 r. Wyrok uprawomocnił się 9 marca 2019 r.

Pismem datowanym na dzień 26 listopada 2019 r. Polski Związek Działkowców poinformował pozwaną o ponownym podjęciu decyzji o wypowiedzeniu dzierżawy działkowej działki nr (...) wobec W. M..

Decyzją z dnia 11 października 2019 r. Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w P. orzekł o zmianie nazwiska pozwanej z (...) - M. na R..

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód ostatecznie domagał się ustalenia, że jest on właścicielem nasadzeń znajdujących się na działce nr (...), o powierzchni 278m² w ROD (...) w P. ul. (...) w postaci: 37 sztuk tui pospolitych, 8 tui (...), 3 świerków, 4 krzewów róż, 4 krzewów owocowych (pigwa, wiśnia, czereśnia, brzoskwinia) oraz 3 krzewów owocowych porzeczek (czerwona, czarna, biała), a nadto że powód jest właścicielem urządzeń znajdujących się w obiekcie budowlanym na ww. działce w postaci pieca stojącego (kominek typu „koza”), bojlera elektrycznego do podgrzewania wody marki A. i hydroforu, a także, że powód jest właścicielem piętrowego obiektu budowlanego o wymiarach 5,2 m x 5,2 m znajdującego się na przedmiotowej działce.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że przepisy ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych wskazują, iż działkowcy przysługują prawo własności do nasadzeń, urządzeń i budynku - wykonanych przez działkowca na działce. Zatem w niniejszej sprawie powód miał interes prawny w ustaleniu prawa własności nasadzeń, urządzeń i obiektu budowlanego.

Sąd I instancji wskazał, iż to na powodzie, żądającym ochrony sądowej prawa, które zgodnie z twierdzeniami miało mu przysługiwać, spoczywał ciężar wykazania, iż wskazywane przez niego ruchomości stanowią jego własność.

Jednakże w ocenie Sądu Rejonowego, powód nie sprostał powyższemu obowiązkowi. Ograniczył się on jedynie do twierdzeń pozwu, nie popierając ich dostatecznymi dowodami. Analiza twierdzeń powoda uzasadnia bowiem stwierdzenie, iż budzą one wątpliwości - zwłaszcza, iż nie zostały poparte dostatecznymi materiałami dowodowymi, co nie pozwalało na ustalenie, że przysługuje mu prawo do wskazywanych przez niego rzeczy. Powód przedstawił wprawdzie faktury wystawiane na jego dane, a dotyczące zakupu m.in. betonu, cegieł, piachu, palet, prętów, okna, płyt, boazerii, cementu, jednakże nie mogły one stanowić podstawy do ustalenia, iż powód rzeczywiście te materiały wykorzystywał do budowy na przedmiotowej działce, zwłaszcza, że zaprzeczają temu pozwana i zgłoszeni przez nią świadkowie, stąd zeznania powoda nie były wiarygodne, gdy twierdził, że jest właścicielem wskazywanych przez niego

rzeczy. Co również istotne, pozwana w swoich zeznaniach wskazywała, że to ona płaciła za zdecydowaną większość zakupów, jednak to powód brał faktury na siebie. Natomiast według powoda, pozwana sfinansowała zakup jedynie jednego okna. Podkreślenia wymaga, że w aktach sprawy znajduje się faktura w której jedną z pozycji jest „Okno (...)” (k. 53), co w ocenie Sądu I instancji potwierdza wiarygodność zeznań powódki, a które to poniekąd potwierdził również powód. Nie mógł więc zasługiwać na uznanie wniosków powoda o stwierdzenie, iż prawo własności obiektu budowlanego posadowionego na działce przysługuje właśnie jemu.

Odnosząc się z kolei do prawa własności kominka typu „koza , bojlera i hydroforu Sąd Rejonowy wskazał, iż powód poza własnymi twierdzeniami nie przedstawił żadnych dowodów na to, iż w istocie nabył powyższe urządzenia. Co więcej, świadkowie przesłuchani w niniejszej sprawie zgodnie przyznawali, że urządzenia takie istniały już w momencie zakupu działki przez pozwaną. Powód domagał się także ustalenia, iż jest on właścicielem nasadzeń znajdujących się na przedmiotowej działce w postaci, 37 sztuk tui pospolitych, 8 tui „(...)”, 3 świerków, 4 krzewów róż, 4 krzewów owocowych (pigwa, wiśnia, czereśnia, brzoskwinia) oraz 3 krzewów owocowych porzeczek (czerwona, czarna, biała). Jednakże również w odniesieniu do tych składników powód nie przedstawił wystarczającego materiału dowodowego, aby stwierdzić, iż rzeczywiście nabył powyższe rośliny, zasadził je na przedmiotowej działce, a także, by wszystkie one (te konkretne) nadal na działce się znajdowały. Przeciwnie, także i w tym zakresie przesłuchani świadkowie podawali, iż krzewy owocowe rosły na przedmiotowej działce już w chwili jej zakupu przez pozwaną.

Sąd I instancji zaznaczył, że powód w niniejszej sprawie - poza kilkoma fakturami oraz własnymi zeznaniami nie zaferował żadnego materiału dowodowego. Mając to na uwadze, Sąd Rejonowy oddalił powództwo jako niewykazane.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją powód, zarzucając Sądowi I instancji :

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy poprzez naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w postaci dokonania dowolnej i sprzecznej z zasadami wiedzy oraz regułami logicznego myślenia oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań powoda W. M. dotyczących własności nasadzeń, urządzeń i obiektu budowlanego i uznanie zeznań w tym zakresie za niewiarygodne, co skutkowało oddaleniem pozwu, podczas gdy powód w sposób spójny wyjaśniał wszelkie kwestie dotyczące tych obiektów w swoich zeznaniach, których prawidłowa analiza prowadzić powinna do uznania własności powoda,
2. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy poprzez naruszenie przepisu art. 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód – W. M. nie udowodnił w sposób wystarczający własności nasadzeń, urządzeń i obiektu budowlanego podczas gdy powód w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości wykazał swoją własność wskazanych przedmiotów w złożonych w toku postępowania zeznaniach,
3. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie poprzez uznanie, że powód nie zakupił ani nie był właścicielem nasadzeń, urządzeń oraz nieruchomości znajdujących się na terenie działki, podczas gdy prawidłowe ustalenie stanu faktycznego w sprawie prowadzić powinno do uznania, że powód dokonywał zakupów wskazanych nasadzeń i urządzeń oraz rozbudowywał znajdującą się na działce nieruchomość co prowadzić powinno do uznania, że są one własnością powoda,
4. naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 108 § 2 k.p.c., które miało wpływ na skarżone rozstrzygnięcie poprzez pominięcie przez Sąd rozstrzygnięcia o kosztach postępowania prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, (...) pod sygnaturą XV Cz 1611/18, który postanowieniem z dnia 04 grudnia 2018 roku uchylił skarżone postanowienie Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w niniejszej sprawie oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego, podczas gdy prawidłowe zastosowanie wskazanego przepisu prowadzić powinno do zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego w sprawie wraz z kosztami nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o :

1. zmianę skarżonego wyroku Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, IX Wydział Cywilny z dnia 20 grudnia 2019 poprzez uwzględnienie żądania pozwu złożonego przez W. M. w całości, a tym samym ustalenie, że powód W. M. jest właścicielem nasadzeń, urządzeń i obiektu budowlanego, znajdujących się na działce numer (...) o powierzchni 278 nr w Rodzinnym Ogrodzie Działkowym (...) w P. przy ul. (...),
2. zasądzenie kosztów postępowania prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, (...) pod sygnaturą XV Cz 1611/18, który postanowieniem z dnia 04 grudnia 2018 roku pozostawił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi pierwszej instancji, który pominął te koszty w orzeczeniu kończącym postępowanie,
3. zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego od pozwanej, a na wypadek nie uwzględnienia apelacji - od Skarbu Państwa, albowiem koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja jedynie w części dotyczącej kosztów pełnomocnika z urzędu podlegała uwzględnieniu. W pozostałym zakresie apelacja była bezzasadna.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, a ustalenia te na podstawie art. 382 k.p.c. Sąd Okręgowy podziela i uznaje za własne. Przeprowadzona przez Sąd I instancji ocena dowodów jest oceną prawidłową, zgodną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Podkreślić należy, iż interes prawny w kontekście legitymacji czynnej powoda Sąd Rejonowy miał obowiązek ocenić z urzędu. Sąd Rejonowy uznał, iż powód posiada interes prawny w wytoczeniu powództwa. Sąd Okręgowy w uzupełnieniu rozważań prawnych Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim uznał on powoda za mającego interes prawny w żądaniu ustalenia, że przysługuje mu własność nasadzeń, urządzeń i obiektu budowlanego znajdujących się na działce nr (...) w Rodzinnym Ogrodzie Działkowym (...) w P. ul. (...). wskazuje iż zgodnie z art. 30 ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych z dnia 13 grudnia 2013 r. (tj. z dnia 8 listopada 2017 r., Dz.U. z 2017 r. poz. 2176) działkowiec ma prawo zagospodarować działkę i wyposażyc ją w odpowiednie obiekty i urządzenia zgodnie z przepisami ustawy oraz regulaminem. Nasadzenia, urządzenia i obiekty znajdujące się na działce, wykonane lub nabyte ze środków finansowych działkowca, stanowią jego własność. Z kolei w myśl art. 42 ust. 1-3 tej ustawy w razie wygaśnięcia prawa do działki, działkowcowi przysługuje wynagrodzenie za znajdujące się na działce nasadzenia, urządzenia i obiekty stanowiące jego własność. Wynagrodzenie nie przysługuje za nasadzenia, urządzenia i obiekty wykonane niezgodnie z prawem. W razie przeniesienia praw do działki warunki zapłaty i wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, określa umowa, o której mowa w art. 41 ust. 1. W razie rozwiązania umowy w przypadkach określonych w art. 36 ust. 3, warunki zapłaty i wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, ustala się w drodze porozumienia pomiędzy stowarzyszeniem ogrodowym i działkowcem. Na tle zacytowanych przepisów rodzi się wątpliwość co do skutków prawnych sytuacji, gdy jeden podmiot jest stroną umowy dzierżawy działkowej (art. 27 ust. 1 ustawy), a drugiemu z nich przysługiwać będzie prawo własności co do nasadzeń, urządzeń i obiektów znajdujących się na działce. W tym przypadku nie mamy bowiem do czynienia z zasadą superficies solo cedit. Wydaje się, że w takiej sytuacji właścicielowi nasadzeń, urządzeń i obiektów przysługiwać będzie roszczenie o zapłatę wartości nakładów przeciwko aktualnemu użytkownikowi działki. W niniejszej sprawie takie roszczenie jednak powodowi nie przysługuje, bowiem na chwilę zamknięcia rozprawy apelacyjnej (art. 316 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c.) powód nadal był współużytkownikiem działki będącej przedmiotem sporu. Z pisma PZD z dnia 26.11.2019r. wynika, że Zarząd zamierza dopiero wypowiedzieć powodowi umowę dzierżawy. W tej sytuacji nie przysługiwało mu roszczenie do pozwanej o zwrot nakładów na działkę, skoro sam był uprawniony do jej używania. Jak wskazuje się w orzecznictwie interes prawny zachodzi wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, przy czym niepewność ta powinna być obiektywną, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko według odczucia wnioskodawcy (zob. wyr. SN z 1.12.1983 r., I PRN 189/83, Legalis). W powództwach o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku

prawnego lub prawa chodzi o rozstrzygnięcie ewentualnych wątpliwości w tym zakresie w stosunku do pozwanego, ze względu na określony stosunek prawny. Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego stosunku prawnego lub prawa – w celu ochrony przed grożącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (zob. wyr. SN z 24.3.1987 r., III CRN 57/87, Legalis). Przy tym powództwo o ustalenie jest niedopuszczalne, gdy istnieje możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie. W takich sytuacjach brak jest bowiem interesu prawnego, gdyż ustalenie jest tylko przesłanką do uwzględnienia roszczenia o świadczenie (zob. orz. SN z 19.10.1959 r., 4 CR 537/58, NP 1960, Nr 9, s. 1229; zob. wyr. SN z 20.10.1970 r., II CR 190/70, Legalis). Biorąc to pod uwagę stwierdzić należy, że powód, będąc w współuprawnionym z tytułu umowy dzierżawy działkowej, nie ma prawnej możliwości wytoczenia powództwa o zapłatę nakładów na działkę do czasu gdy jest uprawniony do jej używania. W rezultacie przyjąć należy, iż w przypadku zakwestionowania prawa własności pozwanej co do nasadzeń, urządzeń i obiektów znajdujących się na tej działce, istnieje obiektywna niepewność stanu prawnego, warunkująca konieczność wytoczenia powództwa z art. 189 k.p.c. Powyższe nie dotyczy jednak ruchomości, które nie stanowią urządzeń, o których mowa w powołanych wyżej przepisach. Powodowi nie przysługiwał zatem interes prawny w ustaleniu prawa własności ruchomości w postaci pieca typu „koza” czy bojlera elektrycznego do podgrzewania wody bądź hydroforu, które nie są trwale z gruntem związane i nie obejmuje ich przepis art. 30 ust. 2 ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych.

Sąd Okręgowy podziela ocenę Sądu Rejonowego, iż powód nie wykazał zasadności swojego roszczenia. Zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. był chybiony. Podkreślić należy, iż zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc może zostać uwzględniony jedynie w przypadku wykazania jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając, a także w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych. Natomiast nie czyni zarzutu tego skutecznym przedstawianie przez skarżącego własnej wizji stanu faktycznego w sprawie, opartej na dokonanej przez siebie odmiennej ocenie dowodów, a nawet możliwość w równym stopniu wyciągnięcia na podstawie tego samego materiału dowodowego odmiennych wniosków.

W powyższym kontekście zgodzić się należy z Sądem Rejonowym, iż same twierdzenia powoda oraz dokumenty w postaci faktur za zakup materiałów budowlanych, wystawionych na powoda (k. 50-57) nie były wystraszające do uwzględnienia powództwa. Twierdzenia powoda z uwagi na małą moc dowodową nie mogły jako jedyne stanowić podstawy ustaleń Sądu Rejonowego. Powód jako strona procesu jest niewątpliwie zainteresowany korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem. Zatem prawdziwość twierdzeń powoda winna być poddana ocenie przez Sąd w kontekście innych obiektywnych dowodów potwierdzających fakt dokonania , nakładów na nieruchomości wyłącznie ze środków pieniężnych należących powoda. Takich dowodów powód nie przedstawił. Z przedstawionych faktur wynika jedynie, iż powód nabył określone materiały budowlane. Fakt zakupu materiałów budowlanych nie potwierdza jednak, iż zakup został dokonany wyłącznie ze środków należących do powoda. Pozwana stanowczo zaprzeczyła temu faktowi. W swoich zeznaniach wskazała, iż ona także partycypowała w pokrywaniu kosztów zakupu materiałów budowlanych i nasadzeń. Na tą okoliczność przedstawiała szereg paragonów. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy trafnie ocenił zeznania pozwanej jako wiarygodne. Natomiast w ocenie Sądu Rejonowego zeznania powoda w tym zakresie były niewiarygodne jako chwiejne, a niekiedy sprzeczne. Sąd Rejonowy słusznie zauważył, iż odnośnie źródeł pochodzenia środków pieniężnych na sfinansowanie nakładów powód nie potrafił wyjaśnić, dlaczego w pismach składanych do Sądów w innej sprawie (k. 105-106) wskazywał, że środki uzyskane za wysługę lat, tytułem premii mistrzowskich oraz kredytów bankowych przeznaczył na wykup mieszkania oraz zakup samochodu, podczas gdy w niniejszym procesie wskazał, że przeznaczył je na poczynione na działce nakłady (k. 297). Nie są też do końca jasne wyjaśnienia powoda, gdy podaje on, że umowa nabycia ogródka działkowego w ROD (...) została zawarta jedynie przez pozwaną, ponieważ powodowi przysługiwało prawo do ogródka w B. (k. 295); jednocześnie powód wskazał, że w jego ocenie pozwana nie mogła skutecznie nabyć ogródka w ROD (...) bowiem ogródek w B. figurował na powoda i na pozwaną. Twierdzenia te są wewnętrznie sprzeczne i niespójne. Ponadto jak zeznał powód (k. 295), budowę domku rozpoczął w styczniu 2014 r. doprowadzając budowę do stanu surowego zamkniętego w 2015r. (k 295), podczas gdy jak wynika z faktury wystawionej dnia 27.12.2016r.(k.57) zakup materiałów w niej wyszczególnionych nastąpił w marcu 2016r. Zgodzić się należy z Sądem Rejonowym, że istnieje wątpliwość czy materiały te zostały wykorzystane do

przedmiotowej budowy. Ponadto wskazać należy, iż jak ustalił Sąd Rejonowy w 2014r. na działce nastąpiła rozbudowa dotychczasowej altany z czego wynika, iż obecnie istniejący dom nie został w całości sfinansowany wyłącznie ze środków powoda. W rezultacie zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c. przez Sąd I instancji był niezasadny. Sąd ten dokonał oceny dowodów w sposób wszechstronny, racjonalny i obiektywny, prawidłowo odmawiając wiary zeznaniom powoda.

W dalszej kolejności zaznaczyć należy, że świadek K. L. (k. 282) oraz pozwana (k. 318) potwierdziły, iż powód nabył kilkanaście sztuk tui. Powód nie przedstawił jednak żadnego dowodu na okoliczność, które konkretnie tuje zostały przezeń zakupione, skoro na przedmiotowej działce tuje już się znajdowały. Tymczasem powód żądał ustalenia prawa własności tui typu (...) ora tui tzw. pospolitych. Jak wynika z zeznań chociażby świadka R. S. (k. 283) na przedmiotowej działce były już posadzone tuje. Świadek ten wskazał również, że w momencie zakupu działki był tam hydrofor czy bojler do podgrzewania wody – podobnie zeznała świadek K. L. (k. 282) - a powód nie wykazał jakimkolwiek dowodem swoich twierdzeń, jakoby te urządzenia zakupił. Powód nie udowodnił także aby dokonał na działce innych nasadzeń. Wszystkie te okoliczności prowadzą do wniosku, iż roszczenie powoda nie zostało należycie wykazane ani co do zasady, ani co do wysokości.

W rezultacie na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmianie podlegał pkt. 3 zaskarżonego wyroku z uwagi na słuszny zarzut powoda naruszenia art. 108 §2 k.p.c. Sąd I instancji nie uwzględnił w rozstrzygnięciu o kosztach postępowania – w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla powoda - kwoty 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym. Zatem do kwoty 3.600 zł należało doliczyć kwotę 900 zł, co daje kwotę 4.500 zł, a po dodaniu podatku VAT – kwotę 5.535 zł, którą Sąd Okręgowy zasądził w pkt. I od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu na rzecz adwokata M. Ż..

W pozostałym zakresie apelacja powoda podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. jako bezzasadna, o czym Sąd Okręgowy orzekł w pkt. II wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego pozwanej w postępowaniu odwoławczym, tj. kosztach jej pełnomocnika z urzędu, Sąd Okręgowy orzekł w pkt. III wyroku, zasądając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.214 zł brutto, na podstawie art. 98 §1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. oraz na podstawie §8 pkt. 6 w zw. z §16 ust. 1 pkt. 1 w zw. z §4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714 ze zm.). Na koszty te składała się kwota 1.800 zł powiększona o podatek VAT.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym Sąd Okręgowy orzekł w pkt. IV wyroku na podstawie §8 pkt. 6 w zw. z §16 ust. 1 pkt. 1 w zw. z §4 ust. 3 ww. rozporządzenia. Na koszty te składała się kwota 1.800 zł wraz z podatkiem VAT.

Rafał Kubiak Anna Kulczewska-Garcia Ewa Fras-Przychodni